

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА**

КРИМІНОЛОГІЯ

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
для студентів спеціальності 081 «Право»

Полтава 2016

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: **Лаврик Г.В.** – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Севостьянов В.П. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Шендрик В.В. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри ОРД факультету № 2 Х.:ського національного університету внутрішніх справ;

Янович Ю.П. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правосуддя юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Обговорено і схвалено
на засіданні кафедри правознавства
протокол № 5 від 24 грудня 2015 р.
Завідувач кафедри _____ проф. Лаврик Г.В.

УЗГОДЖЕНО

На засіданні науково-методичної групи
напряму підготовки/спеціальності
протокол № 2 від 24 грудня 2015 р.
Голова науково-методичної групи
_____ проф. Лаврик Г.В.

СХВАЛЕНО

Голова науково-методичної ради
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
«__» _____ 2016 р.
_____ проф. Рогоза М.Є.

© Лаврик Г.В., Севостьянов В.П., 2016
© Полтавський університет економіки і торгівлі

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Кримінологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності 081 «Право».

Об'єктом науки кримінології є суспільні явища, пов'язані зі злочинністю та іншими правопорушеннями, причинами й умовами злочинності, місцем і роллю особи злочинця в системі суспільних відносин, а також із вирішенням завдань із запобігання і профілактики правопорушень.

Предметом вивчення дисципліни є злочинність як соціально-правовий феномен, особа злочинця, детермінанти злочинності, заходи запобігання злочинності та кримінологічний аналіз окремих видів злочинності.

Зміст навчальної дисципліни розкривається в двох модулях:

Модуль I. Загальнотеоретичні та методологічні основи кримінології.

Модуль II. Злочинність та заходи її запобігання.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни визначаються інтегральним характером навчальної дисципліни, міждисциплінарним дискурсом. «Кримінологія» базується на основі знань, раніше одержаних з навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Кримінально-виконавче право», «Криміналістика» та ін.

«Кримінологія» спрямована на досягнення необхідного рівня знань студентів в системі наук кримінально-правового циклу, розширення їх правосвідомості фахівців у галузі права, підвищення загальної і правової культури.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни «Кримінологія» є набуття та поглиблення знань щодо правових основ, сутності та особливостей запобіжної діяльності загальних і спеціальних суб'єктів у сфері протидії злочинності, формування умінь та навичок здійснення аналізу криміногенної обстановки в окремому регіоні, місті, районі та реалізації системи запобіжних заходів окремим видам злочинів. При цьому студенти повинні з'ясувати: яким чином і в якому обсязі кожний із зазначених суб'єктів здійснює запобігання злочинності в цілому та окремих її видів.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Кримінологія» є формування у студентів знань, умінь і навичок, які відповідають рівню юридичної правосвідомості фахівця в галузі права на конкретному етапі розвитку українського суспільства.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої юридичної освіти повинні:

знати:

- фактори, що обумовлюють існування злочинності в суспільстві, причинно-наслідкові комплекси, які породжують злочинність в цілому, окремі її види та конкретні злочини;

- кримінологічну характеристику особи злочинця та механізм її формування;

- методику проведення вибіркового кримінологічного дослідження;

- комплекс загальносоціальних заходів протидії злочинності і набір спеціально-кримінологічних способів і заходів профілактики по її запобіганню;
- правові та організаційні основи діяльності щодо впровадження і проведення кримінологічної і антикорупційної експертизи чинних нормативно-правових актів та їх проектів;

вміти:

- аналізувати стан, динаміку, структуру та інші показники злочинності в цілому та певного її виду в окремому регіоні;
- виявляти детермінанти (причини та умови), що сприяють вчиненню конкретного злочину конкретною особою;
- організувати і проводити кримінологічні дослідження на окремому об'єкті або території;
- розробляти і реалізовувати різні заходи запобігання злочинів;
- організувати профілактику злочинності та окремих її видів спільно з державними органами влади та місцевого самоврядування, службовими особами, працівниками освітніх закладів;
- збирати, узагальнювати і використовувати необхідну кримінологічну інформацію в повсякденній практичній діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години, 3 кредита ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль I

Загальнотеоретичні та методологічні основи кримінології

Тема 1. Генезис, поняття, предмет і система кримінології.

Кримінологія (від лат. *crimen* – злочин, *logos* - вчення) – вчення про злочин. До предмету кримінології надходять знання про злочин і злочинність, їх детермінацію, тобто причин та умов злочинності, про особу злочинця і потерпілого, а також про заходи запобігання, протидії і попередження злочинності. Система кримінології як науки і як навчальної дисципліни. Місце кримінології в системі наук та її зв'язок з юридичними та іншими науками: конституційним, адміністративним, кримінальним правом, кримінальним процесом, кримінально-виконавчим правом, економічною теорією, історією, філософією, соціологією, психологією, статистикою та ін. Завдання та функції науки кримінології.

Тема 2. Методи і методологія кримінологічних досліджень.

Основні напрямки сучасних кримінологічних досліджень в Україні. Кримінологічне дослідження – один із видів соціального пізнання. Загальнонаукові методи дослідження предмета кримінології: сходження від абстрактного до конкретного; гіпотеза; історичний метод; порівняння; статистичні методи. Поняття методики кримінологічних досліджень, їх завдання та організація. Засоби (методи) збирання, узагальнення та аналізу

кримінологічної інформації. Методи збору кримінологічної інформації. Джерела кримінологічної інформації. Історичний, порівняльний, статистичний, конкретно-соціологічні, психологічні методи.

Програма кримінологічного дослідження та її структура. Вибір об'єкту кримінологічного дослідження. Етапи кримінологічного дослідження. Вибірковий метод кримінологічного дослідження. Методика і техніка збору первинної кримінологічної інформації. Анкетування та інтерв'ювання в кримінології. Фіксація результатів кримінологічного дослідження. Форма відображення результатів кримінологічних досліджень: аналітичні довідки, звіти, узагальнення тощо.

Загальною базою кримінологічних досліджень є також єдина система офіційного статистичного обліку злочинів в Україні (форми звітності), які визначають зв'язок кримінології з правовою (кримінальною) статистикою.

Тема 3. Злочинність. Її поняття і визначення.

Злочинність як фундаментальна категорія кримінології. Злочинність як соціальне-правове явище. Злочинність – це соціально-правове, історично-мінливе, негативне явище, яке притаманне кожному суспільству і яка вимірюється за допомогою кількісних та якісних показників. Співвідношення злочинності з окремим злочином.

Показники злочинності. Рівень злочинності. Коефіцієнт інтенсивності та активності злочинності на певній території. Різні підходи щодо визначення “ціни злочинності”. Динаміка злочинності. “Географія” злочинності. Структура злочинності. Розподіл злочинності на види в залежності від: соціально-демографічних характеристик злочинця (вік, стать, освіта); форми вини, мотивів, тяжкості злочинів, спрямованості умислу; розміру заподіяної шкоди та ін.

Латентна злочинність – це сукупність злочинів, що не потрапили, з різних причин, до офіційної статистики. Рівні та види латентності. Способи виявлення латентних злочинів. Фактори, що обумовлюють існування латентної злочинності.

Тема 4. Детермінація злочинності.

Детермінація злочинності та окремого злочину. Детермінація злочинності – це визначення причин та умов, що сприяють існуванню та розповсюдженню злочинності. Взаємозв'язок причин і умов злочинності. Економічні, соціальні, політичні, ідеологічні детермінанти злочинності. Біологічні, соціальні та психологічні теорії виникнення злочинності. Криміногенні фактори сучасної злочинності в Україні (об'єктивні та суб'єктивні фактори).

Механізм індивідуальної злочинної поведінки. Роль потерпілого у створенні криміногенної ситуації. Мотивація злочинної діяльності. Класифікація життєвих ситуацій та їх роль в механізмі індивідуальної злочинної поведінки.

Тема 5. Особа злочинця і потерпілого та їх роль у «механізмі» вчинення злочину.

Поняття особи злочинця в кримінології та її відмежування від особи, яка вчинила злочин. Особа злочинця – це особистість людини, яка займається злочинною діяльністю, тобто неодноразово і заплановано вчиняла дії, заборонені кримінальним законом.

Криміногенна особа та її співвідношення з особою злочинця і суб'єктом злочину. Механізм формування особи злочинця. Фактори, що впливають на формування особи злочинця. Етапи формування особи злочинця. Соціальне і біологічне в особі злочинця. Структура особи злочинця. Соціально-демографічні, морально-психологічні риси особи злочинця. Класифікація осіб, які вчинили злочини. Типологія злочинців. Роль аномалій психіки в детермінації злочинної поведінки. Різні підходи щодо вивчення структури особи злочинця. Обсяг, межі та способи вивчення особи злочинця в кримінології.

Віктимологія – вчення про жертву злочину. Становлення віктимології як самостійного напрямку кримінологічних досліджень. Функції віктимології. Поняття віктимізації та віктимності особи.

Класифікація жертв злочинів. Зв'язок “злочинець – потерпілий” в кримінології. Поняття віктимної ситуації. Рівень віктимності (коефіцієнт спеціальної віктимності за особами). Класифікація поведінки жертви та її роль в механізмі вчинення злочину.

Суїцидальна поведінка особи. Співвідношення економічних та соціальних негараздів в українському суспільстві та рівня суїцидів. Моральна оцінка самогубств в різні історичні епохи. Механізм суїцидальної поведінки особи. Фактори, що підштовхують особу до самогубства. Зв'язок суїцидальної поведінки зі злочинністю.

Віктимологічна та суїцидальна профілактика.

Тема 6. Запобігання, протидія та основні заходи боротьби зі злочинністю.

Протидія злочинності як один з основних елементів предмету кримінологія. Протидія злочинності – це система засобів, що застосовуються державними та приватними установами, громадськими організаціями, окремими громадянами для усунення чи блокування криміногенних факторів, а також для того, щоб не допустити скоєння та завершення конкретних злочинних посягань. Різні точки зору щодо визначення поняття “попередження злочинності”. Поняття “профілактики”, “запобігання” та “припинення” злочину та їх співвідношення з “попередженням” окремого злочину.

Система заходів впливу на злочинність. Загально-соціальне запобігання злочинності. Спеціальні державні органи боротьби зі злочинністю.

Структура інституційно-правового механізму функціонування державної системи виконання кримінальних покарань в Україні.

Модуль II

Злочинність та заходи її запобігання

Тема 7. Загальнокримінальна насильницька злочинність та її запобігання.

Кримінологічна характеристика та види загально-кримінальної та насильницької злочинності.

Поняття загально-кримінальної насильницької злочинності. До загальнокримінальних корисливих злочинів відносять злочини проти власності, які вчинюються у формах прямого незаконного заволодіння чужим майном, з корисливих мотивів, в цілях безпідставного збагачення за рахунок чужого майна, а також без використання суб'єктами свого становища. Це крадіжки, грабежі, розбійні напади, шахрайства та вимагання. В залежності від способу досягнення корисливої мети, дані злочини розподіляються на дві підгрупи: 1 – загальнокримінальні корисливі злочини, що не поєднані з насильством (крадіжки, грабежі без ознак насильства та шахрайства); 2 – загальнокримінальні корисливі злочини, які поєднані з насильством (насильницький грабіж, розбій, вимагання).

Детермінація насильницької і корисливої злочинності на загально-соціальному та індивідуальному рівнях. Кримінологічна характеристика окремих видів злочинів. Їх кількісні показники. Особа злочинця. Особливості вольової та інтелектуально-емоційної сфери злочинців. Механізм поєднання корисливих мотивів з насильницьким способом їх реалізації. Протидія загально-кримінальній, насильницькій та корисливій злочинності шляхом реалізації кримінально-превентивних заходів на трьох рівнях: загальносоціальному, спеціально-кримінологічному та індивідуальному.

Тема 8. Злочини у сфері економіки і проти власності та їх запобігання.

Кримінологічна характеристика та протидія злочинам у сфері економіки.

Поняття, ознаки і види злочинів у сфері економіки. Слід зазначити, що поряд із терміном «злочинність у сфері економіки» використовуються також і такі, як, «економічна злочинність», «злочинність економічної спрямованості» тощо. Всі вони є по суті синонімами. До таких злочинів відносяться злочини у сфері господарської діяльності, злочини проти власності, злочини в сфері службової діяльності. Економічна злочинність найбільш всього залишається розповсюдженою у бюджетній сфері, банківській сфері, сфері приватизації (також це стосується сфери земельних відносин) та агропромислового комплексу.

Кримінологічна характеристика злочинів, що вчиняються у сфері економіки, їх класифікація. Детермінація злочинності у сфері економіки. Криміногенні фактори злочинності у сфері економіки традиційно поділяються на декілька груп, а саме: економічні, соціальні, політичні, правові, організаційно-управлінські, а також недоліки у діяльності правоохоронних органів.

Кримінологічні особливості осіб, що вчинили злочини у сфері економіки. Основні напрями запобігання злочинів, що вчиняються у сфері економіки. протидія злочинності у сфері економіки, як елемент системи соціального управління, включає в себе комплекс загальносоціальних та спеціально-кримінологічних заходів, що застосовується відповідними державним органами, установами та організаціями незалежно від форми власності та які спрямовані на своєчасне виявлення та усунення криміногенних детермінант.

Тема 9. Професійна, рецидивна і пенітенціарна злочинність та їх запобігання.

Кримінологічна характеристика та протидія професійній, організованій та рецидивній і пенітенціарній злочинності.

Поняття та кримінологічні ознаки професійної злочинної діяльності та професійної злочинності. До основних напрямів діяльності професійної злочинності слід віднести: 1) рекет, розбійні напади, крадіжки, вбивства на замовлення, торгівлю людьми, групові злісні та особливо злісні хуліганства, протиправний автобізнес; 2) фінансово-банківські шахрайства, кримінальна приватизація, порушення податкового законодавства, контрабанда, рейдерство, тіньовий лоббїзм; 3) торгівлю зброєю, наркотиками, організацію проституції, викрадення людей з наступним отриманням викупу тощо.

Поняття та види рецидиву злочинів. Кримінологічна характеристика особи рецидивиста. Кримінологічна характеристика пенітенціарної та рецидивної злочинності. Кількісно-якісна оцінка їх показників. Зв'язок рецидивної злочинності з професійною та пенітенціарною злочинністю. Особливості протидії професійній, пенітенціарній та рецидивній злочинності на загальносоціальному та спеціально-кримінологічному рівнях.

Тема 10. Організована злочинність і корупція та їх запобігання.

Державна влада і злочинність. Злочинність в умовах всесвітньої глобалізації. Поняття і кримінологічна характеристика організованої злочинності. Види, форми, рівні і фактори існування організованої злочинності. Соціально-правовий механізм протидії організованій злочинності. Поняття і кримінологічна характеристика корупції. Корупція як транснаціональне явище. Корупція як основна ознака організованої злочинності. Правові та організаційні засади запобігання та протидії корупції з урахуванням положень міжнародно-правових актів в цієї сфері. Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції. Чинне законодавство України у сфері запобігання корупції. Поняття і зміст антикорупційної експертизи.

Тема 11. Злочинність неповнолітніх та її запобігання.

Кримінологічна характеристика та протидія злочинності неповнолітніх.

Поняття злочинності неповнолітніх. В основі поняття «злочинність неповнолітніх» знаходяться особливості її загально-юридичної та кримінально-правової характеристики, що пов'язані з віком кримінальної відповідальності та покаранням неповнолітніх. Тенденції стану злочинності неповнолітніх в

Україні за період незалежності. Структура злочинності неповнолітніх. Статистичні показники і кримінологічні особливості злочинності неповнолітніх. Кримінологічна характеристика особистості неповнолітнього злочинця: соціально-демографічна та соціально-психологічна характеристика.

Причини та умови злочинності неповнолітніх. Провідна роль у процесі генерації кримінальної поведінки неповнолітніх визнається саме за соціальними детермінантами, що мають місце, перш за все, у мікросоціальному середовищі та інформаційному просторі. Рівень рецидиву правопорушень і злочинів неповнолітніх. Взаємодія злочинності дорослих та злочинності неповнолітніх. Особливості протидії злочинності неповнолітніх.

Тема 12. Злочини вчинені з необережності та їх запобігання.

Поняття необережної злочинності. Зазвичай необережне заподіяння шкоди є результатом протиріч між об'єктивними вимогами ситуації і неадекватним суб'єктивним сприйняттям особою цієї ситуації. Види злочинної необережної поведінки. Актуалізація проблеми необережних злочинів для кримінології пов'язана з суттєвою інтенсифікацією різних видів необережної злочинної поведінки, збільшенням її ймовірності в різних сферах професійної та побутової діяльності, збільшенням спричинюваної шкоди.

Кримінологічна характеристика злочинів, вчинених з необережності. Серед кримінологічних характеристик необережної злочинності важливе місце займає негативний вплив на неї високого рівня віктимності потерпілих. Характеристика особ, які вчинили необережні злочини. Види необережних злочинців.

Структура сучасної необережної злочинності в Україні. Причини та умови необережної злочинності. Загальносоціальні та специфічні фактори, що детермінують необережну злочинність. Протидія необережній злочинності.

Тема 13. Злочини пов'язані з незаконним обігом наркотичних речовин та їх запобігання.

Поняття і види фонових для злочинності явищ. Кримінологічна характеристика наркоманії, токсикоманії та їх зв'язок зі злочинністю. Кримінологічна характеристика пияцтва та алкоголізму, їх зв'язок зі злочинністю. Інші види ненормативної поведінки як фонові явища злочинності (аморалізм, протекціонізм, проституція, азартні ігри, самогубство).

Особливості кримінологічної характеристики осіб, які зловживають алкоголем та наркотиками, азартними іграми, хворих на СНІД та осіб, які займаються проституцією. Причини та умови виникнення та існування фонових для злочинності явищ. Основні напрямки протидії: соціально-кримінологічне запобігання фоновим для злочинності явищам, нормативно-правові та організаційні заходи, заходи просвітницько-виховного характеру, заходи у сфері міжнародного співробітництва та науково-технічні заходи.

Тема 14. Кримінологічна та індивідуальна профілактика злочинів.

Поняття і сутність кримінологічної профілактики злочинів. Соціально-

правовий механізм кримінологічної профілактики злочинів. Загальні та спеціальні суб'єкти кримінологічної профілактики. Координація діяльності суб'єктів кримінологічної профілактики злочинів.

Поняття і сутність індивідуальної профілактики злочинів. Вивчення та нейтралізація причин і умов скоєння злочинів. Методи індивідуальної профілактики злочинів. Проблеми організації взаємодії між правоохоронними органами і громадськими формуваннями, організаціями, установами та окремими громадянами в сфері кримінологічної та індивідуальної профілактики злочинів.

Тема 15. Зарубіжна кримінологія та використання її досвіду у розвитку кримінологічної науки в Україні.

Історія розвитку кримінологічних теорій в зарубіжних країнах. Основні західноєвропейські школи в кримінології. Класична школа в кримінології (І. Кант 1724-1804, Д.Говард 1726-1790, Ч. Беккарія 1738-1794, І.Бентам 1748-1832, Г.Гегель 1770-1831). Антропологічна школа в кримінології (Ч.Ламброзо 1835-1909, З.Фрейд 1856-1939, Б.Феррі 1856-1929). Соціологічна школа в кримінології (Е.Дюркгейм 1858-1917, А.Кетле 1796-1874).

Погляди американських кримінологів на класифікацію кримінологічних досліджень (Е.Сатерленд 1883-1950).

Аналіз сучасних кримінологічних поглядів на злочинність, її природу, причини існування та заходи впливу на її прояву. (Н.Крісті, Р.Кларк, Е.Шур).

Міжнародне співробітництво в сфері протидії і боротьби із злочинністю.

3. Рекомендована література:

Основні нормативно-правові акти:

1. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 52. – Ст. 455.

2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України від 05.12.2014 р., № 49, стор. 3186, ст. 2056.

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII [Електронний ресурс]. // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

4. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 № 3781-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 11. – Ст. 50.

5. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України від 19.12.2014 р., / № 50-51 /, стор. 3250, ст. 2057.

6. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20.11.2003 № 1296-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 14. – Ст. 192.

7. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15.02.1995 № 62/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 10. – Ст. 62.

8. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.

9. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 № 3341-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358.

10. Про попередження насильства в сім'ї: Закон України від 15.11.2001 № 2789-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 10. – Ст. 70.

11. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону :Закон України від 22.06.2000 № 1835-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 40. – Ст. 338.

12. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15.02.1995 № 60/95-ВР [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80>.

13. Конституція України [Текст]: зі змінами та доповненнями : [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р.] // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст.141.

14. Кримінальний кодекс України : Кодекс від 05.04.2001 № 2341-ІІІ [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

15. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

16. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 / Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 3–4. – Ст. 21 (станом на 01.01.2016 р.).

17. Закон України «Про пробацію» від 05.02.2015 р. № 160-VIII// Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 93.

18. Закон України «Про національне антикорупційне бюро» від 14.10.2014 № 1698-VII// Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 47. – Ст. 2051)

19. Закон України «Про волонтерську діяльність» від 19.04.2011 р. № 3236-VI// Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 42. – Ст. 435.

20. Закон України «Про ратифікацію конвенції ООН «Проти корупції» від 18.10.2006 // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 50. – Ст. 496)

21. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів кримінальної міліції у справах дітей: Наказ МВС України від 19.12.2012 № 1176 // Офіційний вісник України від 08.02.2013 р., № 8, стор. 48, ст. 288, код акту 65605/2013

22. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 № 770 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF>

23. Про кримінологічну експертизу проектів нормативно-правових актів: Проект Закону України № 6020 від 29.07.2004 [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=18691.

Основна література:

1. Богатирьов І.Г. Кримінологія: Навчальний посібник. [Текст] / І.Г. Богатирьов – К.: ВД Дакор. 2016. – 140 с.
2. Голіна В.В. Кримінологія: підручник [Текст]/ за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головкина. – Х.: Право, 2014. – 440 с.
3. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. [Текст] /А.П. Закалюк – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2007.
4. Зелинский А.Ф.Криминология. Учебное пособие. [Текст]/ А.Ф. Зелинський. – Х.: Рубикон, 2000. – 240 с.
5. Кримінологія : курс лекц. / Т. В. Корнякова, Н. С. Юзікова ; [за ред. Т. В. Корнякової] ; М-во освіти і науки України, Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ : Ліра, 2014. – 243 с.
6. Кримінологія : навч. посіб. / Федоров М. П. ; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. – Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. – 351 с.
7. Кримінологія : навч. посіб. для підгот. до екзамену / Т. В. Корнякова, Н. С. Юзікова ; М-во освіти і науки України, Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ : Ліра, 2015. – 129 с.
8. Кримінологія : навч. посіб. для підгот. до екзамену / Т. В. Корнякова, Н. С. Юзікова ; М-во освіти і науки України, Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ : Ліра, 2015. – 129 с.
9. Кримінологія. (Загальна частина): Підручник [Текст]/ Кол. авторів Блага А.Б., Богатирьов І.Г., Давиденко Л.М. та ін.; за заг. ред. О.М. Бандурки. – Х.: Вид-во ХНУВС, 2010. – 280 с.
10. Кримінологія. (Особлива частина): навчальний посібник [Текст]/ Кол. авторів Блага А. Б., Богатирьов І. Г., Давиденко Л. М. та ін.; за заг. ред. О.М. Бандурки. – Х.: Вид-во ХНУВС, 2011.– 240 с.
11. Литвак О.М. Держава і злочинність: монографія [Текст] / О.М. Литвак. – К.: Атіка, 2004. – 307 с.
12. Лунесєв В. В. Епоха глобалізації і злочинність [Текст] / В.В. Лунесєв. – М. : Норма, 2007. – 272 с.

Додаткова література:

1. Бабенко А.М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксиологічний вимір: монографія / А.М. Бабенко – Одеса: ОДУВС, 2014. – 416 с.
2. Багрій-Шахматов Л. В. Організована злочинність і корупція в їхньому співвідношенні і взаємозв'язку концептуалізації [Текст] / Л. В. Багрій-Шахматов // Міжвідомчий науковий збірник. Т. 29. – К.:, 2004. – 324 с.
3. Багрій-Шахматов Л.В. Кримінально-правові і кримінологічні проблеми корупції, тіньової економіки і боротьби з ними. [Текст]/ Л.В. Багрій – Шахматов – Одеса.: Латстар, 2001. – 346 с.

4. Бандурка А.А., Бандурка А.М. Зарубежная криминология: история и современность. Монография. [Текст] А.А. Бандурка, А.М. Бандурка / – Харьков: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2005. – 392 с.
5. Бандурка А.А., Давыденко Л.М. Противодействие преступности: теория, практика, проблемы: Монография. [Текст] – Харьков: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2005. – 320 с.
6. Бандурка О. М. Протидія злочинності та профілактика злочинів : монографія [Текст] / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов ; МВС України, Х., нац. ун-т внутр. справ. – Х. : Вид-во ХНУВС, 2011. – 308 с.
7. Бандурка О. М. Стратегія і тактика протидії злочинності : монографія [Текст] / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов. – Х. : НікаНова, 2012. – 318 с.
8. Баскаков А.Я., Туленков Н.В. Методологія наукового дослідження. [Текст] А.Я. Баскаков, Н.В. Туленков – К., 2002 – 215 с.
9. Баулін Ю.В.. Потерпілий від злочину (міждисциплінарне правове дослідження) : [Текст] / за заг.ред. Ю.В. Баулін, В.І. Борисов – Х.: Кросворд, 2008. – 202 с.
10. Бедриківський В.В. Бандитизм: соціально-правовий і криминологічний аналіз : монографія [Текст] / В.В. Бедриківський, О. М. Литвинов. – Х.: : ХНУВС, 2009 – 161 с.
11. Беккер Гері. Злочин та покарання: економічний підхід. – Нью-Йорк, 1974 р. [Електронний ресурс]. // Режим доступу: http://gallery.economicus.ru/cgi-bin/frame_rightn_newlife.pl?type=in&links=../in/becker/works/becker_w5.txt&img=works.jpg&name=becker
12. Блекборн Р. Психологія кримінальної поведінки / Р. Блекборн. – СПб. : Питер, 2004. – 496 с.
13. Богатирьов І.Г., Кисельов М.О. Криминологічні засади запобігання злочинності у великому місті на регіональному рівні: монографія / І.Г. Богатирьов, М.О. Кисельов – Бровари, 2010. – 160 с.
14. Бчинин В.А. Філософія права и преступления. [Текст] / В. Бачинин – Х.: Фолио, 1999. - 607 с.
15. Вербенський М.Г. Транснаціональна злочинність: криминологічна характеристика та шляхи запобігання : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / Вербенський Михайло Георгійович. – Дніпропетровськ, 2010 – 340 с.
16. Голіна В.В. Криминологічні та кримінально-правові проблеми боротьби з бандитизмом в Україні: соціально-правове та криминологічне дослідження: монографія [Текст] / В.В. Голіна. – Х.: Регіон-Інформ, 2004. – 212 с.
17. Голіна В.В., Валуйська М.Ю. Запобігання злочинності в Україні : навч. посіб. [Текст] / В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська. – Х.: Нац.юрид.акад. України, 2007. – 107 с.
18. Голіна В.В., Лукашевич С.Ю. та ін. Державне програмування і регіональне планування заходів запобігання злочинності в Україні [Текст] / В.В. Голіна, С.Ю. Лукашевич – Х.: Право, 2012. – 304 с.
19. Денисова Т. А. Покарання: кримінально-правовий, криминологічний та кримінально-виконавчий аналіз: монографія [Текст]/ Т. Денисова – Запоріжжя : КПУ, 2007. – 288 с.

20. Дрьомін В. М. Злочинність та соціальна практика: інституціональна теорія криміналізації суспільства: монографія [Текст] / В. М. Дрьомін. – Одеса : Юридична література, 2009. – 614 с.
21. Иншаков С.М. Зарубежная криминология. [Текст] / С.М. Иншаков, - М.: Инфра М Норма 1997. – 374 с.
22. Ігнатов О.М. Протидія загальнокримінальній насильницькій злочинності в Україні : монографія [Текст] / О.М. Ігнатов. – Х. : Диска Плюс, 2013. – 650 с.
23. Кальман А.Г., Христич И.А. Понятийный аппарат современной криминологии. Терминологический словарь. Под общей ред. член-корреспондента АПрН Украины, д.ю.н., проф. Голины В.В. [Текст] / А.Г. Кальман, И.А. Христич, за ред.В.В. Голины. - Х., Изд-во ООО ТО "Гимназия", 2005. – 272 с.
24. Коваленко В.В. Профілактика економічної злочинності в Україні: концептуальні засади, організаційно-правові основи, проблеми управління: Монографія. [Текст] / В.В. Коваленко. – Х.: Вид-во НУВС, 2004. – 420 с.
25. Криміналістична профілактика економічних злочинів: Науково-практичний посібник / Кол. авт.: С.В. Великанов, А.Ф. Волобуєв, В.А. Журавель та ін. (За ред. д-ра юрид. наук, проф. В.А. Журавля). [Текст] / С.В. Великанов, А.Ф. Волобуєв, В.А. Журавель. – Х.: „Х.: юридичний”, 2006. – 236 с.
26. Кримінологічна віктимологія: Навчальний посібник / Моїсєєв Є.М., Джужа О.М., Василевич В.В. та ін.; За заг. ред. проф. О.М. Джужі. [Текст] / Є.М. Моїсєєв, О.М. Джужа, В.В. Василевич – К.: Атіка, 2006. – 352 с.
27. Кримінологічний довідник : довід. вид. [Текст] / за наук. ред. О. М. Бандурки ; за заг. ред. О. М. Джужі, О. М. Літвінова. – Х.: Диска плюс, 2013. – 412 с
28. Кримінологічні проблеми попередження злочинності неповнолітніх у великому місті: досвід конкретно-соціологічного дослідження: монографія [Текст] / В.В. Голина, В.П. Ємельянов, В.Д. Воднік та ін.; за заг. ред. В.В. Голини та В.П. Ємельянова. – Х.: Право, 2006. – 292 с.
29. Кримінологія: метод. матеріали та навч. програма курсу / В. А. Новик, І. Г. Криворучко; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир : Полісся, 2014. – 352 с.
30. Кримінологія : навч.-метод. посіб. / [Дрьомін В. М. та ін.] ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Ін-т прокуратури та слідства, Каф. кримінології та кримінально-виконавчого права. – Одеса: Юрид. літ., 2015. – 142 с.
13. Кримінологія : навч.-метод. посіб. / Ковбан А. В., Борисов Є. М. ; М-во освіти і науки України, Одес. нац. мор. акад., Каф. адмін. та кримін. права. – Вид. 2-ге, випр., допов. – Суми: Унів. кн., 2015. – 104 с.
14. Кримінологія : навч.-метод. посіб. / Н. А. Орловська ; М-во освіти і науки України, Міжнар. гуманіт. ун-т, Каф. кримін. права, процесу та криміналістики. – Одеса: Міжнар. гуманіт. ун-т, 2015. – 123 с.
31. Кримінологія : навч.-метод. посіб. для студентів освіт.-кваліфік. рівня "бакалавр" напряму підгот. 6.030401 "Правознавство" галузі знань "Право" /

О. С. Парамонова; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, Навч.-наук. ін-т економіки і права. – Черкаси : ЧНУ, 2015. – 123 с.

15. Кримінологія: питання та відповіді [Текст]/ Кол. авторів: Авдєєв О.О., Васильєв А.А. та ін.; за заг. ред. О.М. Литвинова. – Х.: Золота миля, 2015. – 324 с.

16. Кримінологія: питання та відповіді / [Авдєєв О. О. та ін.]; МВС України, Х.: нац. ун-т внутр. справ. – Х. : Золота миля, 2015. – 323 с.

17. Крісті Н. Зручна кількість злочинів [Текст] / Нільс Крісті ; переклад з англ. Є. Матернівської; [заг. ред. і вступ. ст. Я. І. Гілінський]. – СПб. : Алетей, 2006. – 184 с.

32. Крісті Нільс. Боротьба зі злочинністю як індустрія. Вперед, до Гутабу західного зразку. [Текст]/ К.Нільс (перекл. з англ. А. Петрова, В. Пророкової. Передм. Я. Гілінського. 2-е вид. – М.: РОО «Центр содействія реформе уголовного правосудия», 2001. – 224 с.

18. Литвак О.М. Держава і злочинність: монографія [Текст] / О.М. Литвак. – К.: Атіка, 2004. – 307 с.

33. Литвинов О.М. Сучасні проблеми управління профілактикою злочинів в Україні: Монографія. [Текст] / О.М. Литвинов. – Херсон: „Олді-плюс”, 2003. – 312 с.

19. Лунєєв В. В. Епоха глобалізації і злочинність [Текст] / В.В. Лунєєв. – М. : Норма, 2007. – 272 с.

34. Методика кримінологічного аналізу злочинності в Україні [Текст] / О.М. Джужа, О.Г. Кулик, В.В. Василевич та ін.; За заг. ред. О.М. Джужи. – К.: КНУВС, 2006. – 190 с.

35. Протидія економічній злочинності: Монографія [Текст] / НУВС. Чикаго-Кент коледж права Іллінойського технологіч. ін-ту; П.І.Орлов, А.Ф.Волобуєв, І.М.Осика та ін. - Х.:, 2004. - 567с.

36. Рущенко І.П. Соціологія злочинності: Монографія. – Х.: Вид-во Націон. ун-ту внутр. справ, 2001. – 370 с.

37. Цыпин В. Курс церковного права : навч. посіб. [Текст] / В. Цыпин. – Клін: Видавництво «Християнське життя», 2002. – 704 с.

38. Council of Europe Annual Penal Statistics SPACE I – Prison Populations Survey 2014/ Marcelo F. Aebi, Melanie M. Tiago, Christine Burkhardt, University of Lausanne, Switzerland – Strasbourg, 23 December 2015. [Електронний ресурс]. // Режим доступу: [http://pc5cp\space\documents\pc5cp\(2015\) 7 PC-CP \(2015\) 7](http://pc5cp\space\documents\pc5cp(2015) 7 PC-CP (2015) 7). (Щорічна кримінальна статистика за даними Ради Європи, яка підготовлена науковцями університету м. Лозани, Швейцарія в 2015 році).

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Контрольні заходи здійснюються науково-педагогічними працівниками і включають поточний і підсумковий контроль. Об'єктами системи поточного та підсумкового контролю є робота студентів на семінарських (практичних) заняттях та виконаних індивідуальних (домашніх) завдань. Поточний контроль здійснюється при проведенні семінарських (практичних) та індивідуальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу дисципліни.

Під час проведення семінарських занять застосовуються такі методи контролю як усне та письмове опитування студентів з питань, визначених планом семінарських занять, дискусійне обговорення проблемних питань з теми заняття, письмове складання студентами тестів. При проведенні практичних занять - контроль здійснюється при розв'язуванні окремими студентами та «малими групами» комплексу практичних задач і проблемних ситуацій.

Підсумкове оцінювання знань з дисципліни здійснюється у формі екзамену.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни складається із суми балів за результатами поточного контролю знань. Загальна сума набраних балів протягом семестру за поточну успішність максимально складає 100. Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується в ПУЕТ, з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) передбачає, що студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «дуже добре» (82-89 балів) передбачає, що студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі, у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

Оцінка «добре» (74-81 бал) передбачує, що студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача й самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно» (64-73 бали) передбачає, що студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Оцінка «достатньо» (60-63 бали) передбачає, що студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.

Оцінка «незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю» (35-59 балів) передбачає, що студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

Оцінка «незадовільно з обов'язковим вивченням залікового кредиту» (1-34 бали) передбачає, що студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.